

МИХАИЛ ЛЕРМОНТОВ СМЪРТТА НА ПОЕТА

Превод от руски: Петър Велчев, 2008

chitanka.info

СМЪРТТА НА ПОЕТА^[0]

*Загина той! — в двубой с мълата,
според закона на честта,
с душа, жадуваща разплата,
той падна горд с куршум в гръдта!...
Поетът не преглътна злото,
сплетните, тайния позор,
въстана срещу обществото —
пак сам... и падна в този спор!
Как жалки са сега хвалбите,
и плач не ще ни утеша,
и оправдания... Убит е!
Съдбата страшна тъй реши!
Не първи вие ли обграждахте
със злоба волния му дар,
и гаврехте се, и подклаждахте
едва замрелия пожар?
Ликувайте!... Той всред мъчения
склопи очи като светец —
угасна факелът на гения,
увехна пищният венец.
Убиецът му безпощадно
се бе прицелил... Боже мой!
Сърцето кухо бие хладно
и без да трепне стреля той.*

*И колко странно!... Отдалече,
ведно с тълпата пришълци,
на чест и звания ловци —*

при нас съдбата го довлече;
той с наште нрави и език
безсрамно, дръзко се глумеше,
той гордостта ни не щадеше —
и на каква светиня беше
посегнал в оня кървав миг!...

Убит, убит! — и гробът взе го,
като певеца тих, но вдъхновен,
от сляпа ярост уязвен —
възпят с такава чудна мощ от него,
и също от ръка безжалостна сразен.

Защо ли обичта, покоя лъчезарен
смени той с този кръг, задушен и кошмарен
за всеки волен дух, за всеки чист копнеж?
Защо дружеше той с клеветници безсрамни,
защо повярва им на думите измамни —
той, толкоз мъдър още от младеж?...

Венеца му с венец от тръни подмениха
и лавър сплетоха връз тези тръни зли,
но в славното чело се впиха
жестоко тайните бодли!
До сетния му час го тровеха обиди
и от нищожества надменни бе осмян —
и с мъст неутолена си отиде,
излъган в своите надежди, изтерзан.
Замлъкна песента прекрасна,
не ще звучи на този свят:
той спуснат е в тъмница тясна,
а на устата му — печат.

* * *

А вие, от семейства на злодеи,

*на славни подлеци от висшата среда,
които тъпчете с коварство на лакеи
старинни родове, изпаднали в беда! —
на Геня, Честта и Славата палачи,
обсаждате с молби монаршеския трон,
и няма съд за вас, възжеиграчи,
укрити зад престъпния закон!...
Но има и друг съд, развратни фаворити!
Съд Божий ще ви призове —
той глух е за звънтежа на парите,
той знае отнапред за всички грехове.
Тогавя все пак ще сплетничите вие:
не ще помогне подлостта,
и черната ви кръв дори не ще отмие
на този праведник кръвта!*

1937

---

[0] Отклик на трагичната гибел на Пушкин. Написано в началото на февруари 1837 г., то бързо се разпространява в цял Петербург. Известният литератор Иван Панаев свидетелства в спомените си, че „стиховете на Лермонтов се преписваха в десетки хиляди екземпляри, бяха препроцитани и научавани наизуст от всички“. (И. И. Панаев. Литературные воспоминания. Москва, 1950, с.96.)

Прокрадат се и злостни мнения, че Пушкин се бил държал неприлично във висшето общество, че Дантес не подлежи на руски съд, защото е знатен чужденец и т.н. Ядосан от тези реакции, поетът прибавя цял един нов финал, който още повече засилва изобличителния патос на творбата. Тези стихове също се разпространяват светкавично и се радват на същия бурен интерес. В средата на февруари целият текст е вече на бюрото на началника на прословутото III Отделение граф Бенкендорф и веднага е докладван в съответно писмо до императора. В него между другото четем: „Встъплението към това съчинение е дръзко, а краят е безсрамно волнодумство, повече от престъпно“. Постът е арестуван, образувано е следствено дело. В резултат поручик Лермонтов е преместен от

Лейбгвардейския хусарски полк в Нижегородския драгунски полк. Сиреч, той е изпратен в Кавказ, в действащата армия.

Чрез стихотворението „Смъртта на поета“ Лермонтов пръв в руската литература — и с несравнена художествена мощ — обобщава историческото, всенародно, национално значение на Пушкин. Чрез това стихотворение, той, макар и вече известен поет, изведнъж обръща към себе си погледите на цяла мислеца Русия. Започват да го смятат за достоен приемник на Пушкин, осъзнават появата на нов велик руски поет. Впрочем на самия Лермонтов му остават само четири години живот. Неговият дуел предстои. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.